

Punase kuke teod

■ Austraalias on 5 mm vihma sama mis viissada pritsimeest

Kui olin väike poiss, mõtlesin: mis sest punasest kukest katusel karta, ikka ilusam tavalisest valgest leghorni kanast.

Alles hiljem mõistsin, mida rahvasuu mõtles vanasõnaga "Kui punane kukk laulab katusel, siis on kõik lõppenud". Esikõige täpsemalt siis, kui Põhja-Karjalas rongiga läbi leekides okasmetsa sõitsin.

Halb instinkt

Igal kevadel kerkivad Eestis taeva poole mustad suitsusambad: inimestes ärkab paari tuhande aastane instinkt tegelda alepõllundusega.

Kuigi selleks mingit vajadust nagu pole – eesrindlik agrokultuur eeldab, et kasutatakse väetisi ning et rohumaadele ei jääks kevadeks põletamiseks sobivaid kuivi taimi.

Iseasi on muidugi jõeluhad. Tartumaal algabki põlengute hooaeg harilikult Emajõe ääres.

Tavaliselt võivad pritsimehed kulutulekuuks kutsuda aprilli, ent tänava olid neil käed tööd täis juba kuu varem. Lumi kadus vara, vihma tuli vähe,

küllaga jätkus nii tikkudega hulle kui seda, mida põlema panna.

Kahe kuuga loendati Eestis üle 4200 kulutule, lisaks 30 metsapõlengut, maikuus lisanud tuli Pääsküla raba 150 hektaril, mis mähkis isegi pealinna suitsu sisse.

Nii halbu aegu nagu ei mäletagi. Asjatundjad keskkonnanispeksioonist väidavad, et viimaste aastakümnete kõige hullem näikse olevat 1933. aasta, mil 578 tulekahjus põles 4733 ha metsa, 1963. aastal sai kannatada aga 3700 hektarit.

Maailma vastavad näitajad jätvad meid õnneks kaugele maha. Viimase kahe sajandi kõige ohvriterohkem põleng leidis aset USAs Wisconsinis osariigis, kui 8. oktoobril 1871 Peshtigo metsatulekahjus hukkus 1182 inimest, kannatada sai peale metsade 16 linna. Paljud pääsesid tänu jõele, kus sai varjuda tulemüüri eest, mis "liikus põuasel pinnasel tornaado kiirusega".

Möödunud detsembris oli olümpialinn Sydney suures hädas linna piiravate metsatulekahjudega. Tulefront ulatus

1300 kilomeetrini! Söestus 100 000 ha põõsasmetsa, hukkus suurel arvul loomi.

Tulekahju või -kasu?

Säärased põlengud sellel mandril pole mingi haruldus. Väga palju Austraalia taimi on kohastunud perioodiliste tulekahjudega, mõned puuliigid ei hakka kasvamagi, enne kui on kõrvetada saanud. Nii et on tegu pigem "tulekasuga".

Kui nood taimed välja arvata, toob tuli enamasti hävingut. Üks suuremaid tragöödiad leidis aset 1983. aasta tuhkapäeval, kui mandri kaguosas hukkus tules 71 inimest ning 300 000 karilooma.

Eeterlikest õlidest auru all olevas eukalüptimetsas võivad 150 m kõrgused leegid liikuda kiirusega üle 12 km/h, kuivas rohtlas isegi 25 km/h. Kuumus küünib vahel 1200 kraadini.

Suurte palangute kohale kerkivad tohutud pilved, mis haruharva toodavad ka rahet või vihma. Seda viimast on aga väga vaja: austraallased ütlevad, et 5 mm vihma võrdub viiesaja pritsimehega.

Sageli on tuule kiirus muutlik. Kolm aastat tagasi hukkus Sydney lähedal seitse tuletõrjijat, kes püüdsid rohtu põletades tekitada kaitseriba. Paari minuti jooksul pöördus tuul 90 kraadi ja mehed jäid lõksu.

Mullu jõulude paiku oleks 14 mehega sama õnnetus juhtunud, kui Ameerikast pritsimeestele appi tulnud superhelikopter poleks valanud 9000 liitrit vett tuletõrjeauto ümbrusesse.

Ettevaatust tulega!

Kui Eestis on metsatulekahjude tekke põhjuseks kuritahtlik süütamine umbes 9% juhtudest, hooletust tulega aga 25–40%, siis Austraalias tundub kurikaelu rohkem leiduvat: 2001. a oli tahtlikke süütamisi kaugelt üle 6000.

Põhjuseks oli psühhiaatrite hinnangul vandalism, kättemaks, kasusaamine või põnevuse otsimine. Ja seda vaata mata suurtele trahvidele ning pikkadele vanglakaristustele.

Meil Eestis on saabumas suvi, kardetavasti kuivapoolne. Kus kandi metsades tasuks tulega olla eriti ettevaatlik, saab näha Eesti ilmateenistuse veebilehelt www.emhi.ee

AIN KALLIS